

Varför slänger vi hela saker?

En studie om människors resonemang kring försäljning, återbruk och slängande.

FELICIA THORNANDER 2018
MVEK02 EXAMENSARBETE FÖR KANDIDATEXAMEN 15 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Varför slänger vi hela saker?

En studie om människors resonemang kring försäljning,
återbruk och slängande.

Felicia Thornander

2018

LUNDS
UNIVERSITET

Felicia Thornander

MVEK02 Examensarbete för kandidatexamen 15 hp, Lunds universitet

Intern handledare: Lars Harrysson, Socialhögskolan, Lunds universitet

Extern handledare: Madeleine Brask, Miljöbron

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning

Lunds universitet

Lund 2018

Abstract

In a circular economy all materials and resources should be used for as long as possible, therefore waste management is a crucial part. This study aims to map the reasons behind how people chose to handle things they no longer want. By conducting interviews with 91 respondents at the two recycling centres in Lund; Gastelyckan and Gunnesbo, some general reasons were discovered. By interviewing people at a second hand store a control group was made to find out if their mind-sets differed significantly.

A substantial share of the respondents said that their things were in such a bad shape that throwing them away was the only option. Among those who threw away things that possibly could have been re-used, a common answer were that they were short on time or that they tried to sell it but nobody wanted to buy it. As an answer to the question on why they donated things to charity or second hand most respondents answered that it was “a shame to throw away things that still work” or that it is “good if anyone else can get use of it”. Some also said that they always chose to donate because it is a convenient way to get rid of things.

The answers were categorised and those categories were then analysed with the goal-framing theory, that states that people are responding to a situation based on three different goals: hedonic, gain and normative. People who decides what to do with their things based upon required time has a gain goal-frame as time can be considered a resource. Those who donate things because it is “the right thing to do” are acting on a normative goal-frame while those who chose the most convenient way mainly decides based on a hedonic goal-frame.

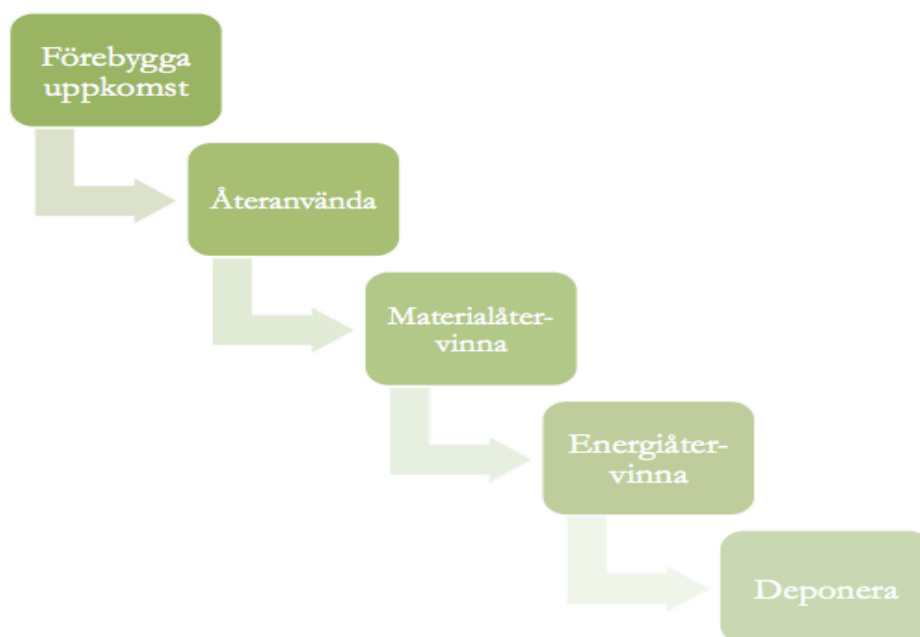
Innehållsförteckning

Abstract	3
Innehållsförteckning	5
Inledning	7
Syfte och frågeställningar.....	9
Avgränsningar.....	10
Metod	11
Förberedande informationssökning.....	11
Intervjustudie.....	11
<i>Utformning av intervjufrågor</i>	13
Bearbetning av material.....	13
Analytiskt ramverk.....	15
Resultat	17
Respondenter och kontrollgrupp	22
Problematik med studien	23
Sammanfattning av resultat	23
Analys	25
Diskussion	27
Förslag på åtgärder.....	27
Avfallens betydelse i en cirkulär ekonomi.....	28
Framtida forskning	29
Slutsats	31
Tack	33
Referenser	35
Bilaga 1 – projektbeskrivning	38

Inledning

Jordens ökande befolkning, dess begränsade mängd resurser samt växande klimatproblem innebär en ständig höjning av kraven på producenter att på ett effektivare sätt möta världens stigande efterfrågan. McDonough och Braungart (2009) menar dock att endast effektivisering med syftet att minska den negativa påverkan från det nuvarande systemet inte är tillräckligt, hela systemet måste förändras fundamentalt för att bli av med de grundläggande problemen. Under de senaste åren har en annan ekonomisk modell än den som är gällande idag varit på fram-marsch och omnämns ofta i den deskriptiva termen cirkulär ekonomi. Den cirkulära ekonomin skiljer sig från den konventionella linjära ekonomin bland annat genom att produktions- och konsumtionsflöden inte slutar i ett avfallssteg utan istället återförs resurser till början av sin egen eller en annan livscykel (Korhonen, Honkasalo & Seppälä 2018). På detta sätt minskas användandet av resurser och energi vilket innebär att företag även kan spara och tjäna kapital (Lacy & Rutqvist 2015). I den cirkulära ekonomin spelar alltså uppfattningen och hanteringen av avfall en fundamental roll. I en ideal livscykel som är del av en cirkulär ekonomi bildas inga icke-återanvändningsbara restprodukter genom tillverkning eller konsumtion (Ellen MacArthur Foundation 2013). Den cirkulära ekonomin innebär även att ekonomisk tillväxt och förbrukning av resurser frikopplas från varandra till förmån för långsiktigt hållbara ekonomiska modeller (Vasiljevic-Shikaleska, Gjozinska & Stojanovikj 2017). I den rapport som Stern (2007) publicerade på uppdrag av den dåvarande brittiska finansministern menar han att klimatförändringarna är historiens största marknadsmisslyckande, vilket är ett tydligt argument för att en förändring av det ekonomiska systemet är nödvändigt.

Även om den cirkulära ekonomin ännu inte har fått något ordentligt genomslag på bred front i Europa finns det tecken på att liknande tankar och idéer under en längre tid har förekommit. Europaparlamentets och Rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november om avfall och upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet) syftar bland annat till att effektivisera resursförbrukningen men även att lägga vikt vid förebyggande arbete. Avfallsdirektivet innehåller ett koncept som kallas för avfallshierarkin, vilken innebär att avfallsåtgärder ska prioriteras enligt ordningen: (1) *förebyggande*, (2) *förberedelse för återanvändning*, (3) *materialåtervinning*, (4) *annan återvinning* och slutligen (5) *bortskaffande* (figur 1).

Figur 1. Illustration av avfallshierarkin enligt avfallsdirektivet.

Prioriteringsordning för hur politik samt lagstiftning som berör hantering och förebyggande av avfall ska ske.

Det första steget innebär att uppkomsten av avfall ska förebyggas, vilket är det mest effektiva ur både material- och energisynpunkt. Återanvändandet eller förberedelse för återanvändning innebär enligt direktivets definition att en produkt används igen i det syfte den ursprungligen tillverkades för, ett annat ord för detta är återbruk. Mittemellan återanvändnings- och materialåtervinningssteget har ett nytt begrepp myntats: upcycling. Det innebär att material och saker som klassas som avfall kombineras eller görs om på ett sådant sätt att det får ett nytt och högre värde (Wegener & Aakjær 2016). Återvinning på annat sätt, i Sverige vanligtvis genom förbränning (SCB 2017) som innebär energiutvinning, är det näst sista steget. Deponering, som är det sista steget, är ett icke-önskvärt handhavande av avfall eftersom det innebär att resurser tas ur kretsloppet för gott. Som medlem i EU är Sverige skyldigt att implementera avfallshierarkin i lagstiftning och politik gällande förebyggande och hantering av avfall.

En av de stora aktörerna inom den svenska avfallsbranschen är den kommunala branschföreningen Avfall Sverige. Enligt projektbeskrivningen från Miljöbron (bilaga 1) genomför de just nu en undersökning där de studerar vilka material som idag lämnas på återvinningscentralerna som egentligen skulle ha gått att återanvända. Studien undersöker dock endast materialet efter att det har hamnat i containrarna och det finns en stor risk att mycket av det som klassas som trasigt

och oanvändbart går sönder i kastet eller efter att det har hamnat i containern vid exempelvis komprimering av avfallet i containern. Detta innebär att avfall som egentligen hade kunnat återanvändas istället blir avfall. För att kunna ta tillvara på mer av det som folk inte längre vill ha och återanvända det till något annat kan ett lämpligt första steg vara att se till att materialen överhuvudtaget inte hamnar i containern på återvinningscentralen. Med grund i Avfall Sveriges undersökning berättar Lena Wallin, kommunikatör och projektkontakt vid Lunds Renhållningsverk, att de är intresserade av just denna problematik och orsaken bakom att återanvändbart material och saker slängs. En omställning av avfallshantering som kräver en förändring i människors beteende och värdering av det som idag bara ses som avfall bygger på en förståelse av varför människor fattar de beslut som de gör.

Avfallsfrågan är väl belyst inom tidigare forskning, framförallt inom matavfallsområdet och förpackningsåtervinning. Det finns åtskilliga studier om anledningarna bakom och motivationen till återvinning (Mannetti, Pierro & Livi 2004; Cimen & Yilmaz 2016; Seacat & Northrup 2010) men återbruk är ett relativt outforskat ämne. Det finns dock en mängd psykologiska teorier som försöker förklara människors agerande och beslutsfattande, exempelvis *theory of planned behavior* (Ajzen 1991), *values, beliefs and norms theory* (Stern, Dietz, Abel, Gagnano & Kalof 1999) och *theory of affect* (Russell 1980). En annan teori som på senare tid har presenterats av Lindenberg och Steg (2007) är goal-framing theory (GFT). Den är en kombination av de tre tidigare nämnda teorierna (Onel & Mukherjee 2017). GFT är applicerbar på avfallshanteringen genom de tre olika typer av huvudmål som motiverar människor att handla på ett visst sätt; hedonistiskt, vinningsfokuserat och normativt. Det hedonistiska målet innebär att handlingar som leder till en förbättring av ens mående, eller undviker försämring eller dåligt mående, väljs. När det vinningsfokuserade målet är aktivt agerar människan på ett sätt så att ens handlingar som kommer att gynna ens resurser. Det tredje målet är det normativa, vilket innebär att ett agerande som anses lämpligt ur ett mer samhällligt perspektiv prioriteras. Dessa är de tre huvudmålen och de kan vara aktiva samtidigt och på så sätt förstärka eller motarbeta varandra. Denna förklaringsmodell användes för att analysera resultatet och presenteras mer i detalj i metoden.

Syfte och frågeställningar

Den här uppsatsens syfte är att kartlägga och kategorisera generella anledningar som ligger till grund för beslutet att antingen slänga, sälja eller skänka saker och utifrån detta reflektera kring hur återvinningscentralerna skulle kunna förändra sitt arbete och sin utformning. De resultat och reflektioner som uppsatsen leder till är

tänka att kunna användas av Lunds Renhållningsverk för att utveckla sitt arbete med att minska mängden av saker som slängs i onödan. Baserat på detta syfte lyder frågeställningarna enligt följande:

- Av vilka skäl väljer en individ att slänga saker istället för att sälja eller skänka dem?
- Hur skulle återvinningscentralerna kunna förändras så att en mindre andel av det som slängs är produkter som fortfarande går att använda?

Avgränsningar

Med hänsyn till arbetets tidsomfattning och begränsade längd gjordes följande avgränsningar. Studien omfattar bara privatpersoner och inga företag, trots att även dessa har möjlighet att lämna sina saker på både återvinningscentralerna och till välgörenhet. Anledningen till att företag utelämnas ur studien är på grund av att beslutet om hanteringen av sakerna i dessa fall oftast kommer från till exempel ledningen och sällan av den person som i slutändan gör själva slängandet eller donationen. Studien är även geografiskt begränsad till Lunds två återvinningscentraler eftersom det är dessa som Lunds Renhållningsverk är involverade i och därför kan påverka utformningen av.

Metod

Förberedande informationssökning

Inför genomförandet av intervjustudien sammanställdes information om tidigare forskning och relevant kunskap från olika typer av informationskällor. Majoriteten av de vetenskapliga artiklarna hittades med hjälp av sökmotorn LUBsearch via sökorden ”waste”, ”attitude”, ”behavior”, ”pattern”, ”circular” och ”economy” i olika kombinationer. För att ytterligare avgränsa urvalet och sälla bort irrelevanta artiklar användes även sökfrasen ”NOT food” då majoriteten av litteraturen behandlade denna typ av avfall specifikt. Utifrån de funna artiklarna tillämpades sedan snöbollsmetoden för att hitta fler och mer specifika artiklar. Utöver de vetenskapliga artiklarna användes även böcker som berörde ämnena cirkulär ekonomi och beteende i avfallssammanhang som även dessa hittades vid sökningarna med ovan nämnda sökord. Den samlade informationen låg sedan till grund för utformningen av intervjufrågorna men även delvis till grund för problemformuleringen.

Intervjustudie

För att studera vilka olika anledningar som ligger bakom ett beslut att antingen kasta eller skänka sina saker genomfördes kvantitativa respondentintervjuer med besökare på Gunnesbos samt Gastelyckans återvinningscentraler. Intervjusvaren från respondenterna används för att besvara den första frågeställningen medan den sista frågeställningen besvaras i analysen av det empiriska materialet. Huvudstudien föregicks av en förstudie som innebar ett besök på Gunnesbos återvinningscentral för att kontrollera intervjufrågorna samt lämpliga tillfällen för intervjuerna. Intervjufrågorna justerades därefter genom omformuleringar, bland annat för att hantera den svårighet som uppstod när respondenten svarade ”nej” på den tidigare frågan ”Tror du att något av det du lämnat hade kunnat användas av någon annan?”. Detta svar upplevdes leda till en återvändsgränd i intervjun eftersom följande fråga var ”Hur kom det sig att du inte sålde eller skänkte den istället?”. Även den nästa sista frågan omformulerades från ”Varför har du bestämt dig för

att slänga den istället för att skänka eller sälja den?” till nuvarande form för att svaren på ett bättre sätt skulle kunna användas för att besvara frågeställningarna och på så sätt stärka studiens validitet. De slutgiltiga intervjufrågorna finns på nästa sida.

Med hänsyn till studiens syfte valdes en kvantitativ intervjumetod i form av en frågeundersökning för att kartlägga om det finns någon typ av mönster av generella anledningar (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud 2017; Bryman 2008). Vid studiens början var målet för antal tillfrågade respondenter 100 stycken, då detta bedömdes vara ett rimligt antal sett till den tillgängliga tiden. Det slutgiltiga antalet blev 91 respondenter då datainsamlingen vid vissa tillfällen resulterade i färre svar än förväntat på grund av dåligt väder och det faktum att många respondenter endast slängde trädgårdsavfall. Den insamlade datamängden bedömdes tillräcklig trots att målantalet inte uppnåts.

Intervjuerna på återvinningscentralerna skedde under både vardag och helg samt förmiddag, eftermiddag och kväll eftersom, enligt Lena Wallin som är kommunikator vid Lunds Renhållningsverk (muntligen 2018), olika typer av besökare är vanligast under olika öppettider. De olika besökstiderna som intervjuerna utfördes i kombination med antalet intervjuer styrker studiens reliabilitet och sannolikheten att en upprepad studie kommer få liknande svar. Väl på plats valdes lämpliga respondenter ut genom ett bortval av de som slängde avfall av en typ som uppenbart inte berörs av studien, exempelvis trädgårdsavfall och förpackningsåtervinning samt de som besökte återvinningscentralen med märkta företagsbilar. Vid valet togs även hänsyn till upptagenheten och tidsaspekten vilket innebar att intervjuerna kunde ske både efter och innan själva slängandet, exempelvis då det var många besökare på återvinningscentralerna skedde intervjuerna medan folk satt i sina bilar i kön in.

Utöver intervjuerna på återvinningsstationerna genomfördes även 11 intervjuer med människor som lämnade in saker på Erikshjälpens gåvoinlämning på Öresundsvägen i Lund. Just denna organisation valdes på grund av att deras affär på Öresundsvägen är den största i Lund och därför hoppades innebära flest intervjumöjligheter. Respondenterna från dessa intervjuer användes som en kontrollgrupp för att se om de människor som lämnar in saker till återbruk genom second hand svarade markant annorlunda på frågorna i jämförelse med de på återvinningscentralerna. Att kontrollgruppen innehöll så pass mycket färre respondenter beror dels på att antalet besökare var lågt under de tillfällen då intervjuerna skedde men även eftersom svaren inte skulle analyseras på samma sätt som de andra utan endast användes som kontrast. De frågor som ställdes var samma som på återvinningscentralerna förutom den sista frågan som inte ställdes då respondenterna uppenbarligen redan tycker att second hand är bra nog för att de ska använda sig av det.

Utformning av intervjufrågor

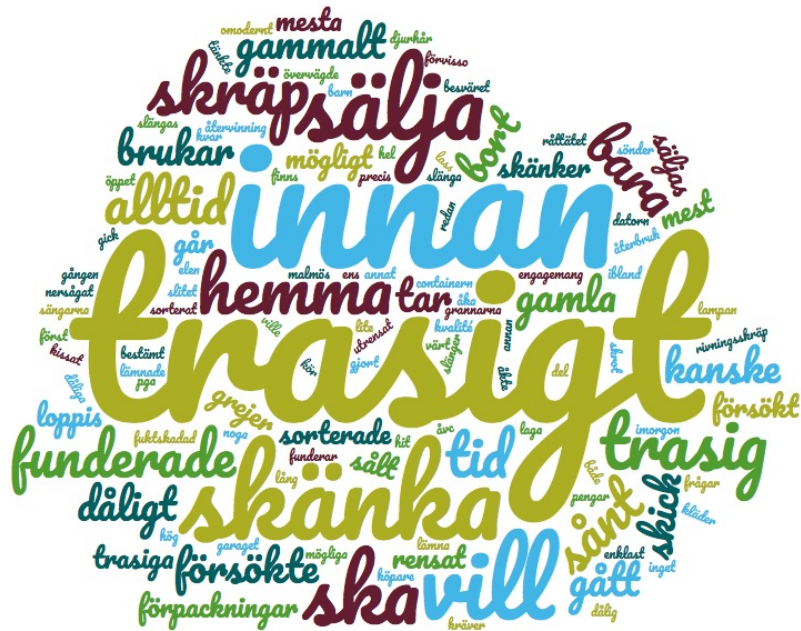
Svaren från intervjuerna antecknades under samtalets gång. Utöver frågorna noterades även respondentens kön och biltyp (personbil, skåpbil eller släp) samt tillfrågades respondenten om sin bostadsform (villa, radhus eller lägenhet) då detta skulle kunna vara variabler som påverkar eller kan kopplas till olika beteende och attityder. Genom en uppskattning av respondentens ålder tilldelades denne även en ålderskategori (ung som innebär yngre än 35, medelålders som innebär 35-60 och äldre som innebär över 60). I tveksamma fall valdes kategorin medelålders då den täcker störst åldersspann och därmed har störst sannolikhet att vara korrekt. Frågorna formulerades som öppna för att möjliggöra uttryck av alla typer av anledningar och resonemang från respondenterna (Bryman 2008). Formuleringarna valdes för att respondenterna i minsta möjliga mån skulle känna sig obekväma eller skuldbelagda, då detta i högre grad än annars skulle kunna bidra till oriktiga svar om exempelvis skicket på sakerna som slängdes. Fråga 2 ställdes innan fråga 3 med avsikt att inte leda in respondenten på återbruk om detta inte var något som självmant hade övervägts.

Intervjufrågor till besökare vid återvinningscentralerna:

1. Vad har du lämnat för något idag?
2. Innan du åkte hit, övervägde du om du kunde bli av med sakerna på något annat sätt? Varför/Varför inte?
3. a) Brukar du generellt sett skänka saker eller lämna till återbruk/second hand?
b) Av vilken anledning?
4. När du har en sak som du inte längre vill ha kvar, hur avgör du på vilket sätt du ska bli av med den? Vad avgör om den säljs, skänks eller slängs?
5. Vad tycker du behöver förändras för att du ska känna att det är lättare att skänka/sälja mer saker?

Bearbetning av material

Svaren sammanställdes för respektive fråga och analyserades på hemsidan wordclouds.com för att generera ett så kallat ordmoln. I ordmolnet motsvarar storleken på orden hur vanligt förekommande de är i den analyserade texten och molnet fungerar således som en visuell frekvenstabell (figur 2). Ett separat ordmoln skapades för varje frågas svar och för att få ett användbart resultat togs ord som var vanliga men irrelevanta bort, exempel på dessa är ”nej” och ”göra”.

Figur 2. Ordmoln för svaren till intervjufråga 2.

Färgerna på orden har ingen innebörd utan är endast till för att underlätta särskiljningen av orden. Ju större ett ord är i molnet desto fler gånger har det förekommit i den analyserade texten. I detta moln är ordet ”nej” borttaget då det var vanligt förekommande i svaren men inte förklarar hur folk har resonerat.

Baserat på de ord som tydligt särskilde sig i molnet och vilka olika typer av svar som var vanligt förekommande skapades sedan kategorier under vilka svaren sorterades. Vissa av respondenterna svarade på ett sådant sätt att deras svar kunde klassas in i flera kategorier, därav överensstämmer inte alltid det totala antalet svar som använts i diagrammen med det verkliga antalet svar från intervjuerna. En del svar har även inte gått att kategorisera alls då de har varit väldigt specifika på ett unikt sätt. Exempel på detta är som svar på fråga 4, ”Hur avgör du vad du gör med en sak du inte längre vill ha?”, att de ”brukar lägga upp på vinden” och ”om barnen vill så får de stå på loppis och sälja” och på fråga 3b om varför en (inte) skänker saker att ”jag har jobbat med sådant förut” och ”för att jag inte är så insatt”. Kategorierna och sorteringen av svaren kamratgranskades och korrigerades sedan enligt förslag, bland annat blev svar av typen ”bra om det kommer till användning” inte längre en del av miljökategorierna då det ansågs osäkert om det verkligen var miljöskäl som motiverade. Svarskategorierna sammanställdes sedan statistiskt och visualiserades med hjälp av cirkeldiagram.

Analytiskt ramverk

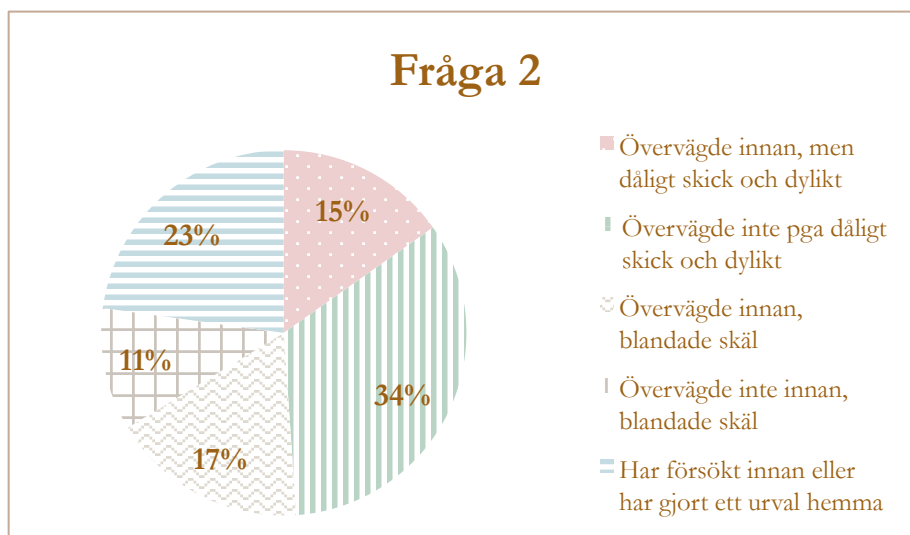
Som tidigare beskrivit bygger goal-framing theory (GFT) på tre olika måltyper som dynamiskt inverkar på varandra. Målen påverkar vad en person vill få ut av en situation men även vilka attityder och vilken kunskap som är verksam samt hur situationen och de möjliga handlingsalternativen upplevs (Lindenberg & Steg 2007). När en person ändrar sitt mål för en situation kommer därför situationen och möjligt agerande att uppfattas annorlunda. De olika målen kan mer ingående beskrivas enligt följande (ibid.):

- Hedonistiskt: när detta mål är huvudmålet handlar människan efter vad som kommer att innebära en förbättring av, eller undvika en försämring av, ens mående. Det kan till exempel innebära ett beslut som innebär att ansträngning undviks eller att ens självförtroende eller allmänna välbefinnande ökas.
- Vinningsfokuserat: när detta mål är huvudmålet handlar människan efter vad som kommer att innebära en ökning av, eller undvikande av minskning av, ens resurser. Exempel på detta är när en person handlar och då väljer det billigaste alternativet.
- Normativt: när detta mål är huvudmålet handlar människan efter vad som är lämpligt att göra ur ett mera samhällligt perspektiv. Detta mål kan exempelvis innebära att en person plockar upp någon annans skräp från marken utan egen vinning för att det är det ”rätta” att göra.

När målen är förenliga med varandra förstärker de motivationen till ett visst agerande medan mål som är inkompatibla försvagar varandra. Exempel på när mål kan försvaga varandra är när ett visst märke av en vara är bättre för miljön än ett annat märke men samtidigt kostar mer än det mindre miljövänliga, vilket i det här fallet leder till att det normativa målet och det vinningsfokuserade målet inte förespråkar samma agerande. Miljövänligt agerande innebär oftast att det är det normativa målet som är aktivt (ibid.). Resultatet från intervjufråga 2, 3b, 4 och 5 har analyserats med hjälp av GFT genom att svarskategorierna har granskats utifrån de olika målen.

Resultat

Nedan presenteras svarskategorierna på de olika frågorna i form av andelar i ett cirkeldiagram. Svaren från kontrollgruppen är inte inräknade eftersom dessa inte ingick i huvudstudien. Eftersom fråga 1, som handlade om vad respondenten lämnade på återvinningscentralen, i huvudsak ställdes i syftet att vara en introduktionsfråga samt för att ta reda på om de endast slängde avfall av typen förpackningar eller trädgårdsavfall har inte svaren analyserats i någon större utsträckning. Svaren på denna fråga finns därför inte representerade i ett cirkeldiagram.

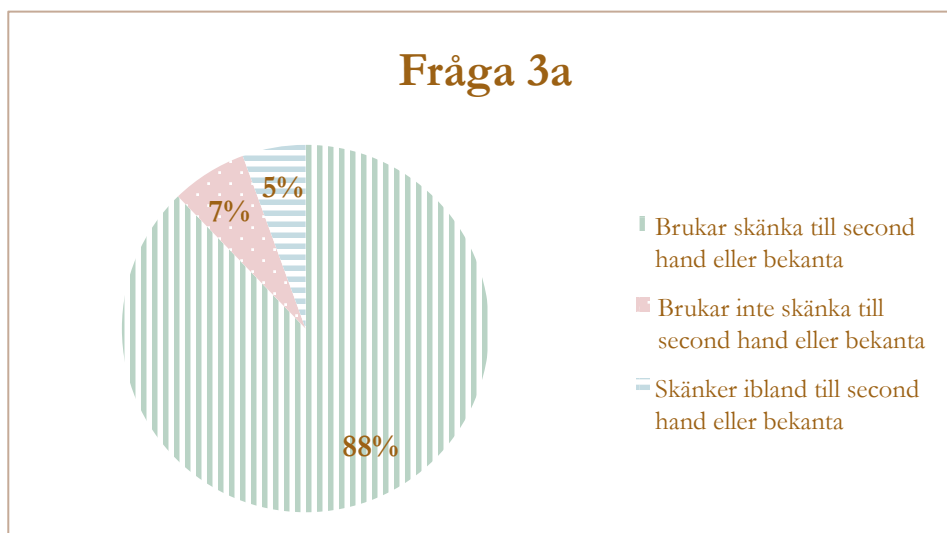

Figur 3. Fördelningen av svaren på fråga 2.

Fråga 2 var "Innan du åkte hit, övervägde du om du kunde bli av med sakerna på något annat sätt? Varför/Varför inte?". Den största andelen av svaren är att respondenten inte övervägde att bli av med sina saker på något annat sätt då de var trasiga eller på annat sätt oanvändbara.

Svaren från fråga 2, "Innan du åkte till återvinningscentralen, övervägde du om du kunde bli av med grejerna på något annat sätt?", delades upp i lämpliga kategorier. Den största enskilda andelen, drygt en tredjedel av svaren, var att på grund av skicket (trasigt eller skräp) hade inget annat än att slänga övervägts (figur 3). En del respondenter svarade att de hade övervägt andra sätt än att slänga innan de åkte men på grund av skicket ändå valt återvinningscentralen. Dessa fick en egen

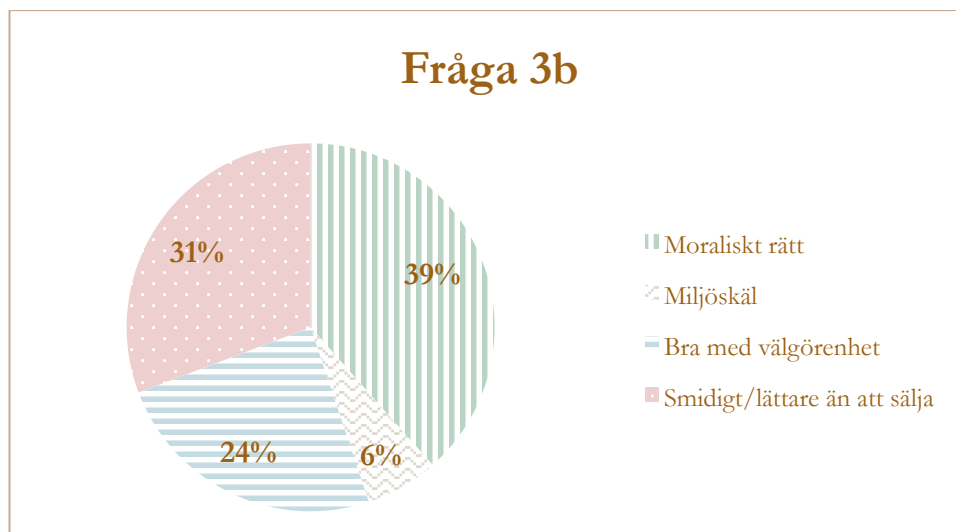
kategori separerat från den tidigare svarkategorin eftersom respondenterna uppgav att de hade fört någon typ av resonemang och gjort en avvägning innan sitt beslut. Bland respondenterna som inte övervägde att bli av med sakerna på ett annat sätt, och att detta inte berodde på det dåliga skicket, svarade ett antal att beslutet berodde på att det tar för mycket tid att bli av med det på annat sätt och att det inte finns någon som vill ha deras saker. De som svarade att de hade övervägt innan men åkt till återvinningscentralen ändå hade liknande svar, exempelvis ”enklast att slänga”, ”det är inte värt besväret” och ”det här vill ingen ha”. Den sista svarkategorin, som är en knapp fjärdedel av svaren, innebär att respondenten uppgett att hen på något sätt har gjort en bedömning innan besöket till återvinningscentralen som har resulterat i att saker antingen skänkts eller sålts.

Figur 4. Fördelningen av svaren på fråga 3a.

Fråga 3a var ”Brukar du generellt sett skänka saker eller lämna till återbruk/second hand?”. Majoriteten av respondenterna svarade att de generellt brukar göra det.

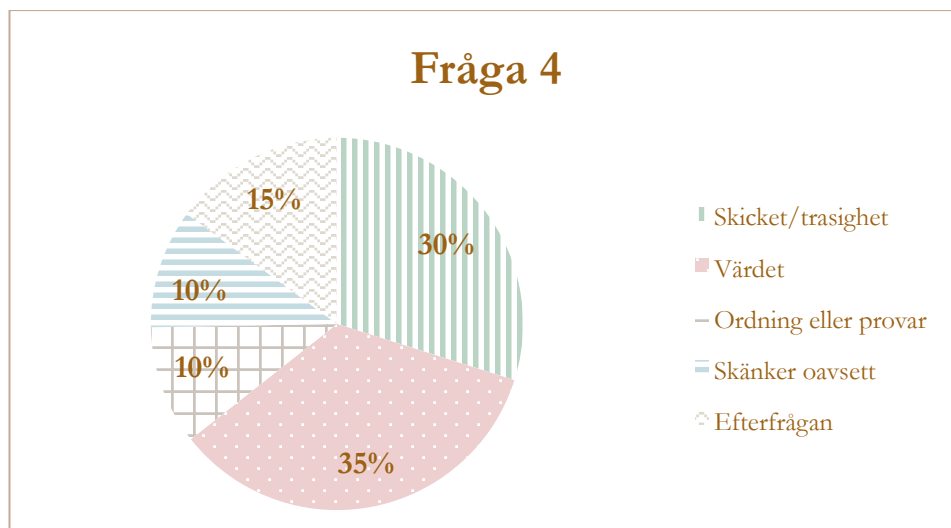
Svaren på fråga 3a, om respondenten generellt sett brukar skänka, kategoriserades i tre olika grupper (figur 4). De flesta respondenter uppgav att de skänker, till antingen bekanta eller välgörenhetsorganisationer, på regelbunden basis. Det var endast 7 % som svarade att de inte brukar skänka medan 5 % svarade att de skänker ibland.

Figur 5. Fördelningen av svaren på fråga 3b.

Fråga 3b var "Av vilken anledning gör du (inte) det?". Kategorin "moraliskt rätt" innebär att respondenten uttryckt någon form av moralisk grund till varför det är fel att slänga saker och detta var den största andelen svar.

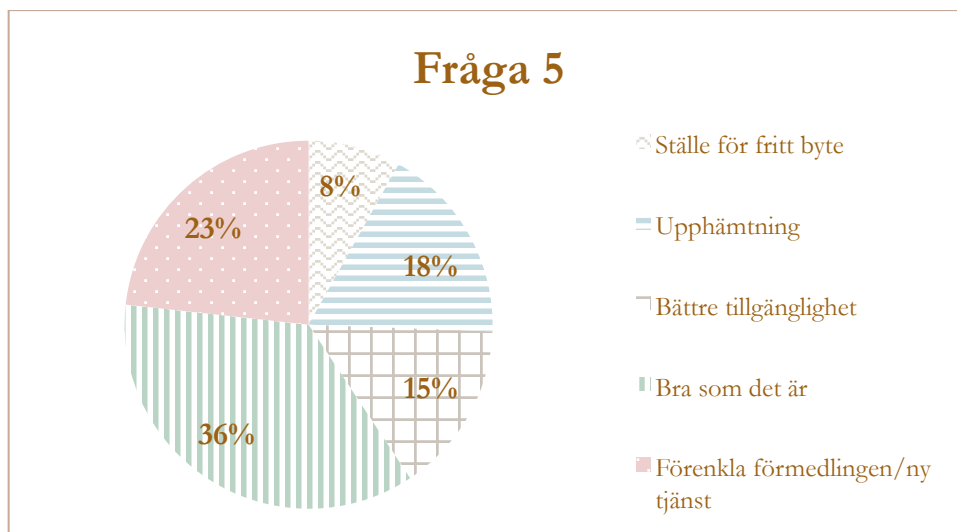
Som svar på fråga 3b, om varför respondenten skänker eller inte skänker, fanns det fyra olika kategorier av skäl (figur 5). Totalt har fråga 3b tio färre svar än de andra frågorna, vilket beror på att respondenterna i vissa fall inte hade några tydliga svar på frågan eller inte någon tydlig motivering till sitt agerande. De sex personer som svarade att de inte skänker överhuvudtaget är inte inräknade i cirkeldiagrammet men uppgav anledningar som "vill inte stödja religiösa organisationer", "jag säljer mycket på internet" och "det är lättare att kasta". De svar på fråga 3b som kategoriserades som "moraliskt rätt" innebär att respondenten har uttryckt någon form av moralisk grund bakom sitt agerande och svarat något i stil med "det känns synd att slänga" eller "det är bra om saker kommer till (åter)användning". Ett annat vanligt förekommande svar i samma kategori var "bra om det kommer till nytta för någon annan". Dessa typer av svar var generellt de vanligast förekommande. En knapp tredjedel av respondenterna svarade att de skänker för att det antingen är lättare än att sälja eller bara ett allmänt smidigt sätt att bli av med saker. Miljöskäl var inte särskilt vanligt förekommande som anledning men uttryck för någon form av välgörenhetstanke var desto vanligare. Exempel på dessa svar är "det är en god gärning", "bra med välgörenhet" och "bra för folk som har dålig ekonomi".

Figur 6. Fördelningen av svaren på fråga 4.

Fråga 4 var ”När du har en sak du inte längre vill ha kvar, hur avgör du vad du gör med den? Vad avgör om den säljs, skänks eller slängs?”. Flera olika faktorer uppgavs men skicket och värdet var de vanligaste. Kategorin ”ordning eller provar” innebär att respondenten uppgett ett svar i likhet med ”provar först att sälja och om ingen vill ha så försöker jag skänka eller så slängs den”.

Som svar på fråga 4 uppgav respondenterna de olika faktorerna som avgör vad de väljer att göra av en sak de inte längre vill ha kvar. En av de vanligaste faktorerna var skicket på saken, alltså om det var helt, rent, inte för gammalt och slitet och av god kvalitet (figur 6). En annan vanlig faktor var värdet där många uppgav att ”några hundra” var gränsen för att en sak ska vara värd att anstränga sig för att sälja, men också att värdet ska överstiga ansträngningen som krävs för att få saken såld. Vissa respondenter hade en mer etablerad ordning eller process; vissa beskrev det som ”brukar först prova att sälja och sen skänker jag”. Andra respondenter hade en mer efterfrågebaserad metod där vissa till exempel tittar på olika köp- och säljforum för att se om det finns någon efterfrågan innan de avgör om det är värt att försöka sälja. Den sista kategorin var respondenter som uppgav att de skänkte bort oavsett för att andra alternativ var krångliga.

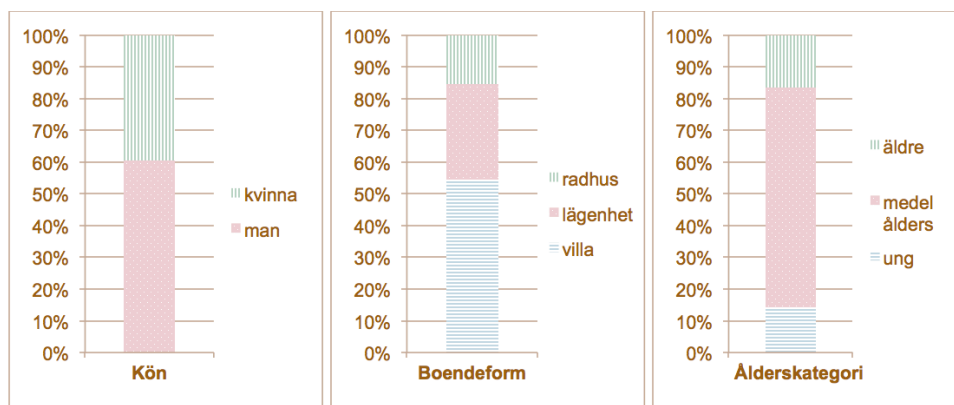
Figur 7. Fördelningen av svaren på fråga 5.

Fråga 5 var ”Vad tycker du behöver förändras för att du ska känna att det är lättare att sälja/skänka mer saker?”. Mer än en tredjedel av respondenterna var nöjda med de förutsättningar som fanns i dagsläget men en knapp fjärdedel hade förbättringsförslag eller önskade nya möjligheter.

På fråga 5, om vad som behöver förändras för att underlätta för respondenten att skänka eller sälja, kategoriserades svaren i fem olika sektioner (figur 7). En del av respondenterna uttryckte en önskan om bättre tillgänglighet i form av möjlighet att ta sig till gåvoinlämningsställen med bil och utökade öppettider medan vissa respondenter istället menade att möjligheten att få sakerna som en ville bli av med hämtade skulle inneburi att de hade skänkt mer. En del hävdade att det flertalet appar och forum på sociala medier som finns samt Lunds utbud av välgörenhetsorganisationer och loppisar innebär att det finns goda förutsättningar för att skänka eller sälja och valet att slänga beror på något annat än möjligheterna. Några respondenter antydde att de hade en vilja att sälja sina saker vidare men inte tiden som krävs och önskade att det fanns någon tjänst eller förmedling som kunde sköta detta åt dem; dessa är kategoriserade som ”förenkla förmedlingen/ny tjänst”. En önskan om en möjlighet att ställa sådant som en vill bli av med, där vem som helst kan komma och hämta det gratis, uttrycktes av några respondenter och har kategoriserats som ”ställe för fritt byte”.

Respondenter och kontrollgrupp

Vid intervjuerna antecknades uppskattad ålderskategori, typ av fordon samt kön. Respondenterna tillfrågades även om deras nuvarande boendeform. En av dessa variabler (fordonstyp) visade inte på någon tydlig trend eller tolkningsbart resultat och har därför inte presenterats i något diagram. Majoriteten av respondenterna är män vilket även speglar den upplevda fördelningen bland besökare generellt på återvinningscentralerna. Baserat på studiens resultat kan den normativa återvinningscentralbesökaren beskrivas som en medelålders man som bor i villa (figur 8).

Figur 8. Andel respondenter i respektive kategori för boendeform respektive ålderskategori. Det totala antalet respondenter fördelat enligt kön, vilken typ av boende som uppgavs samt bedömd ålderskategori.

Kontrollgruppen som intervjuades på Erikshjälpens gåvoinlämning visade inte på några markanta skillnader i resonemang kring avfallshantering och återbruk. Många av respondenterna på både Erikshjälpen och återvinningscentralerna svarade att de hade besökt eller skulle besöka även det andra stället. En av de få skillnader som noterades, men som delvis kan ha berott på skillnaden i antalet tillfrågade, var att åsikter av typen ”ingen vill ha mina gamla grejer” förekom hos ett fåtal respondenter på återvinningscentralerna men inte hos kontrollgruppen. En vanligt förekommande åsikt hos både kontrollgruppen och respondenter var irritation och frustration över att återanvändbara saker slängs, trots att en del av respondenterna vid besöksstillfället föreföll göra detta själva.

Problematik med studien

Av de tillfrågade respondenterna var det en stor andel som svarade att de inte övervägde att bli av med sina saker på annat sätt än genom att slänga på grund av det dåliga skicket. Hur stor andel av svaren som var ärliga och av sakerna som på riktigt var så pass trasiga att de inte gick att återanvända är svårt att avgöra, det är möjligt att ursäkten att något var trasigt användes för att respondenten ville rättfärdiga sitt agerande. Vid samtliga besök på återvinningscentralerna noterades dock saker som låg i containrarna som uppenbart hade kunnat fortsätta användas av någon annan, exempelvis krukor, möbler, cyklar och tavlor. Detta indikerar att det uppenbarligen slängs avsevärt med saker som inte är trasiga.

Det ligger även en viss problematik i själva ordet trasig, då det kan innebära både att en sak är tillfälligt oanvändbar men går att laga samt att den är förbrukad och inte kan återställas till användbart skick igen. Trasig kan också betyda att något är så pass slitet att det har passerat önskvärt skick och därmed klassas som avfall av ägaren, något som inte nödvändigtvis innebär att den inte är önskvärd av någon annan. Det hade varit fördelaktigt att i samband med intervjun gå igenom avfallet, dels för att se vad ”trasigt” innebar och dels för att se om allt verkligen var trasigt, men av både praktiska och integritetsskäl var detta inte möjligt. En del respondenter svarade att ”det mesta var trasigt”, vilket skulle kunna innebära att sådant som fortfarande var användbart åkte med av rent praktiska skäl.

Den klara majoriteten av respondenter som svarade att de brukar skänka till välgörenhet är svår att bekräfta. Baserat på upplevelsen från intervjutillfällena är det avsevärt fler besök på återvinningscentralerna i jämförelse med besöken på gåvoinlämningen. Frågan hade förmodligen fått tydligare svar om den hade formulerats som ”hur ofta skänker du...” istället för ”brukar du...” eftersom hur ofta det innebär att en brukar göra något är väldigt subjektivt.

Sammanfattning av resultat

Det flesta respondenterna baserar sitt beslut om vad de ska göra med en sak de inte längre vill ha på skicket och värdet. Om något är värt tillräckligt mycket är vissa villiga att lägga ner tid och engagemang på att försöka få saken såld. En del respondenter har dock inte det engagemanget oavsett värde och väljer därför alltid att skänka. Anledningar till varför en väljer att inte sälja och/eller skänka är huvudsakligen tidsbrist, uppfattning om att det är för krångligt samt att det upplevs som att det är brist på efterfrågan. Respondenternas svar skiljde sig inte markant från kontrollgruppen, den subjektiva användningen och svårtolkade innebörden av trasig är ett större problem.

Analys

Baserat på resultaten från studien framstår vissa orsaker som de vanligaste anledningarna till varför människor väljer att slänga sina saker istället för att skänka eller sälja dem. Tid verkar, i olika former, vara en av de mest avgörande faktorerna. I dagens stressiga samhälle är tid en dyrbar resurs vilket pekar på att de som agerar och beslutar utifrån ett tidsperspektiv har ett vinningsfokuserat mål som aktivt huvudmål enligt GFT. Även de respondenter som svarat att de skänker på grund av att det är ett smidigt tillvägagångssätt kan antas handla efter ett vinningsfokuserat mål med avseende på tid som resurs. En del respondenter föreslog förbättringar och förändringar i form av praktiska aspekter exempelvis utökade eller ändrade öppettider samt bättre tillgänglighet med bil. Ett annat vanligt förslag var att second hand-affärer skulle tillhandahålla upphämtning. Alla dessa förslag kan i viss mån anses beröra tidsaspekten då det handlar om att spara tid eller göra det smidigt, och på så sätt tidssparande, för de som vill skänka saker. Ett aktivt vinningsfokuserat mål kan dock innebära konkurrens inbördes mellan olika agerande om saken ifråga har ett relativt högt värde. Samtidigt som tid är en dyrbar resurs och försäljning enligt många respondenter är krångligt och tidskrävande kan en eventuell inkomst från försäljning vara en stark motivation om den är hög nog.

Många av de som skänker till välgörenhet eller bekanta uppgav aningen diffusa skäl, de som i resultatet kategoriserats som ”moraliskt rätt”, som pekar på någon form av samvetsbaserat handlande. Svar av den typen tyder på att det är det normativa målet enligt GFT som är aktivt. När detta mål är aktivt är det rimligt att anta att den positiva samvetskänslan som uppstår när en skänker och trycket från samhällets förväntningar överstiger det upplevda besväret som det innebär att skänka saker. Även de respondenter som svarade att de skänker och/eller säljer av miljöskäl kan anses handla efter ett normativt mål eftersom ett miljömedvetet agerande tyder på ett samhälleligt perspektiv. En del respondenter svarade att om en sak har ett tillräckligt högt värde vill de hellre sälja än skänka den, vilket skulle kunna innebära att vinsten som blir av försäljningen konkurrerar med den positiva samvetskänslan och trycket från samhällets förväntningar. Detta tyder på att det normativa målet i det här fallet konkurrerar med vinningsmålet om vad som ska uppnås i den här situationen.

En del av de tillfrågade respondenterna menade att de förutsättningar som finns för försäljning och återbruk är goda och att valet att slänga saker istället

beror på lathet. I dessa fall skulle det hedonistiska målet kunna vara det aktiva då det även inbegriper agerande som innebär undvikande av ansträngning (Lindenberg & Steg 2007). En person som inte har något miljöintresse eller engagemang i frågan är förmodligen mer benägen att ha det hedonistiska målet aktivt och på så sätt prioritera sitt eget välmående. En annan situation där det hedonistiska målet förefaller vara det aktiva är i de fall där respondenten har svarat att hen skänker saker för att det ”känns bra”. Här handlar det snarare om ett fokus på hur att skänka saker får en själv att må bättre, i kontrast till att skänka saker gynnar andra. I förhållande till det tidigare resonemanget om undvikande av ansträngning krävs det möjligtvis att bra-känslan överstiger besväret som kommer av ansträngningen. I detta fall skulle de olika motiven kunna tolkas som att det hedonistiska målet innebär inbördes konkurrens mellan två olika möjliga handlingar. Dessutom krävs det kanske även att saken inte är värd så mycket att vinningsmålet blir huvudmålet och på så sätt konkurrerar med bra-känslan som uppkommer genom agerande enligt det hedonistiska målet.

I en situation där en person måste välja vad denne ska göra av en sak som inte längre är önskvärd verkar det generellt som att ett aktivt normativt är det som oftast leder till miljövänligt agerande. Det finns dock situationer där både det hedonistiska målet och det vinningsfokuserade målet innebär att saker inte slängs i onödan och att detta bland annat beror på om personen prioriterar exempelvis miljö, pengar eller tid.

Diskussion

Förslag på åtgärder

Lunds Renhållningsverk har redan ett omfattande hållbarhetsarbete, bland annat i form av välintegrerat miljötank i sin avfallsplan (Lunds kommun 2016) samt guiden *Framtid Nu* (Lunds Renhållningsverk 2017) med syfte att informera om hållbar konsumtion. För att fortsätta utveckla sitt miljöarbete och i längden använda sitt inflytande över avfallshanteringen till att bidra alltmer till skiftet mot en cirkulär ekonomi finns det en del åtgärder som skulle kunna genomföras. Många av respondenterna efterfrågade till exempel ett område där det går att ställa saker som vem som helst får ta helt gratis. I dagsläget driver Emmaus en återbrukscontainer på Gastelyckan där besökare enbart får ställa in och inte ta saker. Detta är förståeligt i och med att det fungerar som ett inlämningsställe för Emmaus och det är deras avlönade personal som arbetar där. Något liknande hade varit lämpligt för att hantera ett utbyte besökare emellan eftersom det i dagsläget inte finns någon möjlighet till detta på återvinningscentralerna. Förmodligen hade en sådan typ av utbytesplattform behövt personal som höll efter och regelbundet rensade ut sådant som inte är fungerande eller som stått där länge men detta kan eventuellt vara ogenomförbart på grund av resursbrist.

En annan åtgärd som är mindre kostsam för renhållningsverket skulle vara att använda sig av någon form av informativa styrmedel på sin hemsida, i form av en så kallad infographic. Med hjälp av denna kan de informera om avfallsproblematiken på ett effektivare sätt än genom text och få större påverkan på beteende (Lazard & Atkinson 2015). I anslutning till informationen skulle de också kunna be folk att reflektera över sitt avfall innan de åker hemifrån och om deras saker verkligen är något som borde slängas. Eftersom många respondenter uppgav att de redan nu besökte både återvinningscentralen och gåvoinlämningen skulle en uppmaning om att först åka till en välgörenhetsorganisation och låta dem bedöma vad som kan återbrukas vara rimlig. Detta skulle kunna innebära att färre saker slängs i onödan då vissa respondenter upplevdes nedvärdera sina egna saker och därmed är troligare att slänga dem då de inte inser dess andrahandsvärde.

Många av respondenterna efterfrågade möjlighet till upphämtning av deras saker av second hand-affärer, något som Erikshjälpen i dagsläget erbjuder. Att detta inte är något som är vidare känt skulle kunna tyda på utrymme för förbätt-

ringspotential för marknadsföringen hos Erikshjälpen. Denna information tillsammans med en lista över återbruksställen i Lund på kommunens hemsida i anslutning till informationen om återvinningscentralerna skulle kunna vara ett effektivt sätt att informera om alternativ till att slänga och underlätta för den som vill bli av med sina saker.

Utifrån GFT skulle det mest effektiva sättet att få folk att agera miljövänligt vara att se till att det normativa målet innebär ett agerande som går i linje med något av de andra målen (Steg, Bolderdijk, Keizer & Perlaviciute 2014). Ett sätt att genomföra detta skulle exempelvis kunna vara genom att ha ett begränsat antal tillåtna besök per år för hushållen, eftersom en besökskostnad inte är ett alternativ då denna redan betalas genom avfallstaxan (Sysav 2017). Ett begränsat antal besök skulle innebära att möjligheten att lämna på återvinningscentralen skulle bli en resurs som skulle användas mer sparsamt och i längden förhoppningsvis innebära att människor noggrannare överväger om deras saker verkligen behöver slängas. En problematik med denna lösning är bland annat trädgårdsavfall, något som innebär att villaägare behöver besöka återvinningscentralen mycket mer frekvent än lägenhetsboende vilket vid begränsade antal besök kan leda till att avfall dumpas på olämpliga ställen där det inte kommer att tas om hand om.

Avfallets betydelse i en cirkulär ekonomi

Trots Sveriges relativt progressiva avfallshantering och, i jämförelse med andra länder, höga andel materialåtervinning (34,6 %) utgör energiåtervinning fortfarande majoriteten av avfallshanteringen (Avfall Sverige 2017). Enligt Avfallsdirektivet är vi skyldiga att sträva efter de högre stegen och återbruk är även en del av en av de tre grundprinciperna för cirkulär ekonomi (Ellen MacArthur Foundation 2013). Om det svenska samhället eftersträvar att skifta sin ekonomiska modell till den cirkulära är avfallshanteringen och -produktionen en avgörande aspekt.

Drygt hälften av respondenterna i studien bodde i villa, något som indikerar på en relativt hög inkomst. Detta innebär att den ekonomiska aspekten avseende exempelvis försäljning inte spelar lika stor roll. Det faktum att många respondenter svarade att försäljning var för krångligt för att det skulle vara ”värt” det tyder snarare på att det ekonomiska behovet inte är stort nog i jämförelse till tidsåtgången. Att lära sig att uppskatta saker trots att de kanske inte har ett högt ekonomiskt värde och komma bort från slit-och-släng-mentaliteten trots att en har råd med den är en utmaning. Enligt Avfall Sverige (2016) slänger människor som bor i villa mer än de som bor i lägenhet, något som förvisso inte utesluter att de även skänker mer, men innebär att de är en viktig målgrupp i avfallsarbetet.

Den höga andelen män på återvinningscentralerna visar ytterligare en viktig målgrupp. En rapport från Naturvårdsverket av Johnsson-Latham (2006) menar

att kvinnor överlag är mer miljövänliga än män och en studie genomförd av Lynch (2011) fann att män producerade nästan 45 % mer hushållsavfall i vikt per månad. Anledningen att majoriteten av besökarna på återvinningscentralerna är män kan även bero på att det är männen i hushållen som vanligtvis har uppgiften att åka till återvinningscentralerna med hushållets avfall eller att män oftare än kvinnor väljer att göra sig av med sitt avfall på det sättet.

Ett skifte till cirkulär ekonomi kräver emellertid mer än bara en längre förbrukningstid av saker; om vi fortsätter att producera och konsumera nya saker i samma takt som idag bara för att det är enkelt att bli av med sådant som inte längre är önskvärt kommer förbättringen bara bli marginell. Att bland annat förändra designen på produkter så att de enklare kan lagas och därmed minska mängden avfall samt se till att varje produkt maximerar sin livscykel är vitala steg i utvecklingen. Det krävs även mer arbete på den förebyggande fronten, något som innebär förändring av normer och värderingar i samhället i stort och som förmodligen kommer ta lång tid att förändra. Olika aktörer har olika förutsättningar men att de som hanterar avfall arbetar långsiktigt och förespråkar återbruk och satsar på förebyggande arbete är ett steg i rätt riktning.

Framtida forskning

Under intervjuerna framkom intressanta företeelser som föll utanför denna studies avgränsningar. Nedan följer därför två förslag på framtida forskning.

- En stor andel av respondenterna svarade att de skänker kläder till återbruk men inget annat. Detta kan bero på enkelheten i och med de vanligt förekommande klädboxarna som förenklar inlämningen eller att vi har en annan syn på våra kläder i jämförelse med våra saker. En studie av Trudel, Argo och Meng (2016) visar att ju mer vi identifierar oss med ett objekt, desto bättre tar vi hand om det efter att vi har använt klart det; är detta fallet med våra kläder? Trots att många av respondenterna uppger att de skänker kläder slänger vi 8 kilo textilier per år i soporna (SCB 2016), vilket skulle kunna tyda på en stor diskrepans mellan vad vi säger/tror och vad vi faktiskt gör. Det hade varit av intresse att göra en undersökning i mängdskillnad mellan kläder och annat inlämnat samt ett antal djupintervjuer för att ta reda på hur folk resonerar kring detta.
- Under studien noterades att det var avsevärt många fler besökare på återvinningscentralerna än Erikshjälpen. Detta skulle kunna bero på att folk är ”duktiga” och använder sina saker tills de går sönder och därför inte har så mycket att skänka. En annan tänkbar förklaring skulle kunna vara att folk är orädda om sina saker på grund av lågt inköpspris och andra-

handsvärde så att de går sönder och sedan måste slängas. I detta sammanhang hade det varit av intresse att undersöka begreppet ”trasig” som tidigare diskuterades och vad ordet innebär för de som slänger och ta reda på mer om avfallens historia.

Slutsats

Denna studie har genom kvantitativa intervjuer undersökt anledningarna till varför människor väljer att bli av med saker de inte längre vill ha på ett visst sätt. Tid är en av de viktigaste avgörande faktorerna men även värdet på det som ska göras av med. Enligt goal-framing theory är det huvudsakligen när det normativa målet är aktivt som miljövänligt handhavande av ens saker sker men det finns undantag. Studien har visat att det är mycket vanligt att skänka till återbruk och att det beror på att det är ett smidigt sätt att bli av med saker eller känns bra för en själv.

För att utveckla sitt hållbarhetsarbete kan Lunds Renhållningsverk arbeta mer med information om miljöpåverkan och alternativa sätt att bli av med sina saker för att få återvinningscentralernas besökare att tänka efter innan de åker dit. En annan möjlig åtgärd är att utveckla ett samarbete med någon välgörenhetsorganisation för att genom information upplysa besökarna om möjligheten att skänka sådant som är helt på ett annat ställe. Att begränsa antal besök per år som en privatperson får göra hade också kunnat vara ett sätt att få människor att reflektera över huruvida att slänga är den enda utvägen. Slutligen kan det konstateras att återbruk och ett mer noga övervägt hanterade av redan tillverkade saker är en viktig del i ett skifte till en cirkulär ekonomi men inte det enda området som behöver förändras.

Tack

Jag vill börja med att tacka Lena Wallin på Lunds Renhållningsverk och Madeleine Brask på Miljöbron som gav mig möjligheten och förtroendet att genomföra det här arbetet. Ett stort tack även till alla de som har ställt upp på intervju. Jag vill även tacka min handledare Lars Harrysson som med stort intresse har hjälpt mig med värdefulla idéer och mycket uppmuntran. Slutligen vill jag tacka familj och vänner för hjälpande kommentarer, svar på frågor, korrekturläsning och all kärlek.

Referenser

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50 (2): 179-211.
- Avfall Sverige. (2016). *Två tredjedelar felsorterat i svenskarnas soppsåsar*. [<https://www.avfallsverige.se/aktuellt/nyhetsarkiv/artikel/tva-tredjedelar-felsorterat-i-svenskarnas-soppasar/>]. (Tillgänglig 2018-05-14).
- Avfall Sverige. (2017). *Svensk avfallshantering 2017*. [https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/Publikationer/svensk_avfallshantering_2017.pdf].
- Bryman, A. (2008). *Social Research Methods*. 3. uppl. New York: Oxford University Press.
- Cimen, O. & Yilmaz, M. (2016). Predictors of Behavior Factors of High School Students against Recycling. *International Electronic Journal of Environmental Education*, 6 (1): 17-28.
- Ellen MacArthur Foundation. (2013). *Towards the Circular Economy Vol. 1: an economic and business rationale for an accelerated transition*. [<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/Ellen-MacArthur-Foundation-Towards-the-Circular-Economy-vol.1.pdf>]
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, 22.11.2008).
- Johnsson-Latham, G. (2006). *Initial study of lifestyles, consumption patterns, sustainable development and gender: do women leave a smaller ecological footprint than men?*. Stockholm: Naturvårdsverket.

[\[http://www.government.se/49b73b/contentassets/b481b0cea623460fb548790813a63340/do-women-leave-a-smaller-ecological-footprint-than-men-report\]](http://www.government.se/49b73b/contentassets/b481b0cea623460fb548790813a63340/do-women-leave-a-smaller-ecological-footprint-than-men-report)

- Korhonen, J., Honkasalo, A. & Seppälä, J. (2018). Circular Economy: The Concept and its Limitations. *Ecological Economics*, 140 (3): 369-380.
- Lacy, P. & Rutqvist, J. (2015). *Waste to Wealth – The Circular Economy Advantage*. England: Palgrave Macmillan.
- Lazard, A. & Atkinson, L. (2015). Putting Environmental Infographics Center Stage – The Role of Visuals at the Elaboration Likelihood Model’s Critical Point of Persuasion. *Science Communication*, 37 (1): 6-33.
- Lindenberg, S. & Steg, L. (2007). Normative, Gain and Hedonic Goal Frames Guiding Environmental Behavior. *Journal of Social Issues*, 63 (1): 117-137.
- Lunds Kommun. (2016). *Avfallsplan – Lunds Kommun 2016-2020*. [\[https://www.lund.se/globalassets/regelsamling/renhallning_och_vatten/avfallsplan-2016-2020-beslutat-av-kf-2016-06-15.pdf\]](https://www.lund.se/globalassets/regelsamling/renhallning_och_vatten/avfallsplan-2016-2020-beslutat-av-kf-2016-06-15.pdf).
- Lunds Renhållningsverk. (2017). *Kontakt*. [\[https://framtidstigen.se/kontakt/\]](https://framtidstigen.se/kontakt/). (Tillgänglig 2018-05-09).
- Lynch, N. E. (2011). Gendered applications of the carbon footprint: the use of carbon management tools to highlight the effect of gender on sustainable lifestyles. *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development*, 8 (4): 297-337.
- Mannetti, L., Pierro, A., & Livi, S. (2004). Recycling: Planned and self-expressed behaviour. *Journal of Environmental Psychology*, 24 (2): 227-236.
- McDonough, W. & Braungart, M. (2009). *Cradle to Cradle: Remaking the Way We Make Things*. 2. uppl., London: Vintage.
- Onel, N. & Mukherjee, A. (2017). Why do consumers recycle? A holistic perspective encompassing moral considerations, affective responses, and self-interest motives. *Psychology & Marketing*, 34 (10): 956-971.
- Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39 (6): 1161-1178.

- SCB. (2016). *Statistik i soppåsen – så mycket slänger vi i onödan*. [<http://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Statistik-i-soppasen--sa-mycket-slanger-vi-i-onodan/>]. (Tillgänglig 2018-05-16).
- SCB. (2017). *Behandlat avfall 2010, 2012 och 2014*. [<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/avfall/avfall-uppkommet-och-behandlat/pong/tabell-och-diagram/behandlat-avfall-2010-2012-och-2014/>]. (Tillgänglig 2018-05-09).
- Seacat, J. D. & Northrup, D. (2010). An information-motivation-behavioral skills assessment of curbside recycling behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 30 (4): 393-401.
- Steg, L., Bolderdijk, J. W., Keizer, K. & Perlaviciute, G. (2014). An Integrated Framework for Encouraging Pro-environmental Behavior: The role of values, situational factors and goals. *Journal of Environmental Psychology*, 38: 104-115.
- Stern, N. (2007). *The economics of climate change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A. & Kalof, L. (1999). A Value-Belief-Norm Theory of Support for Social Movements: The Case of Environmentalism. *Human Ecology Review*, 6 (2): 81-97.
- Sysav. (2017). *Gastelyckans återvinningscentral*. [<https://www.sysav.se/gastelyckan>]. (Tillgänglig 2018-05-16).
- Trudel, R., Argo, J. J. & Meng, M. D. (2016). The Recycled Self: Consumers' Disposal Decisions of Identity-Linked Products. *Journal of Consumer Research*, 43 (2): 246-264.
- Vasiljevic-Shikaleska, A., Gjozinska, B. & Stojanovikj, M. (2017). The Circular Economy – A Pathway to Sustainable Future. *Journal of Sustainable Development*, 7 (17): 13-30.
- Wegener, C. & Aakjær, M. (2016). Upcycling – A new perspective on waste in social innovation. *Journal of Comparative Social Work*, 11 (2).

Bilaga 1 – projektbeskrivning

EXAMENSARBETE

DEN CIRKULÄRA EKONOMIN - VARFÖR KASTAR VI HELA SAKER?

VERKSAMHET

Lunds Renhållningsverk (LRV) hjälper dig med allt som rör återvinning och avfallshantering i Lunds kommun. Det som förr var sopor är idag resurser, så din hantering är viktig. Den är mer än "bara" sophantering.

Lunds Renhållningsverk ansvarar för avfallshanteringen i Lunds kommun och verksamheten är inriktad på att erbjuda kunderna miljöanpassade helhetslösningar inom återvinning och avfallshantering. De har hand om kommunens två återvinningscentraler, samlar in avfall hos kommunens hushåll, arbetar med att utveckla metoder för återvinning och insamling och sprider dessutom aktivt kunskap om avfallshantering och kretsloppstänkande.

UPPGIFT

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering och återvinning. De genomför just nu en studie på vilka material från en återvinningscentral som går att återanvända, men de studerar endast materialet när de hamnat i containrarna. LRV och kommunen har en misstanke om att en hel del av avfallet går sänder vid själva kastet till containrarna och vill undersöka hur det egentligen ligger till. Om så är fallet kanske man genom att förhindra att materialet går sönder i kastet kan återanvända ännu mer av materialet.

Projektet ska undersöka hur mycket material som är helt innan det kastas i containrarna och undersöka varför man väljer att kasta saker som inte är trasiga. Vad är anledningen till att man kastar saker som är hela istället för att lämna dem till välgörenhetsorganisationer eller återbruka dem? Beror det på okunskap, ser man ner på sina egna saker eller är anledningen en annan? Observationer och korta intervjuer ska genomföras på Lunds återvinningscentraler för att ge en indikation på hur läget ser ut och undersöka varför personer gör valet att kasta saker som skulle kunna återbrukas eller användas igen av någon annan?

Förkunskaper

Examensarbete är lämpligt för dig som läser miljövetenskap, miljöteknik eller likande utbildning.

Projektet kan göras på engelska

Nej

Omfattning

Examensarbetet genomförs på kandidat- eller masternivå (15 eller 30 hp).

Miljöbron är en ideell organisation som förmedlar projekt mellan olika uppdragsgivare och studenter. Projekten har miljö och hållbar utveckling gemensamt. Genom Miljöbron får studenter kontakter och arbetslivserfarenhet, samtidigt får uppdragsgivare hjälp att utveckla sitt miljöarbete.

Ort

Lund

Reseersättning inom Skåne

Ja

Kontaktperson Miljöbron Skåne

Madeleine Brask, tel. 0701 – 91 71 41

Ansökan

Maila CV, personligt brev och kursförteckning till Miljöbrons kontaktperson:

madeleine@miljobron.se

Anmäl ditt intresse snarast, rekrytering sker löpande!

Miljöbron är en ideell organisation som förmedlar projekt mellan olika uppdragsgivare och studenter. Projekten har miljö och hållbar utveckling gemensamt. Genom Miljöbron får studenter kontakter och arbetslivserfarenhet, samtidigt får uppdragsgivare hjälp att utveckla sitt miljöarbete.

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund